

vedlegg 1

DET KONGELIGE JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT
LOVAVDELINGENKONTOR: AKERSGT 42 - TLF 22 24 90 90 - TELEFAKS 22 24 27 25
POSTADRESSE: POSTBOKS 8005 DEP, 0030 OSLO

KUF

03 DES. 1998

98/2873

615

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
98/2873/cf/bmj	98/9029 E TO/KES/bj	1 desember 1998

YRKESKADEFORSIKRING OG ARBEIDSGIVERANSVAR FOR
STUDENTER I PRAKSIS

1 Vi viser til brev 14 august 1998 der Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ber Lovavdelingen vurdere om studenter som har praksisplass faller inn under arbeidstakerbegrepet i lov 16 juni 1989 nr 65 om yrkesskadeforsikring (yforsl) § 2 bokstav b og lov 13 juni 1969 nr 26 om skadeserstatning (skl) § 2-1 nr 3. Dersom studentene må anses som arbeidstakere under praksisperioden, ber KUF om at Lovavdelingen også tar stilling til hvem som må regnes som arbeidsgiver - utdanningsinstitusjonen eller arbeidsplassen der studenten praktiserer.

Vi beklager at det på grunn av stort arbeidspress ikke har latt seg gjøre å besvare saken før nå.

2 For at en student i praksisperioden skal falle inn under yrkesskadeforsikringsloven og arbeidsgiveransvaret etter skadeserstatningsloven, må han eller hun være «arbeidstaker» i lovens forstand. Begrepet er definert slik i yforsl § 2 bokstav b:

«enhver som gjør arbeid eller utfører verv i arbeidsgiverens tjeneste, herunder ombudsmann i offentlig virksomhet, befal og menige under militærtjeneste og andre under pålagt tjenestegjøring for det offentlige,

Stateråden	Plan- og adm. avd.	Domstolavd.	Kriminaloms.avd.	Lovavdelingen	Polaravdelingen	Politivdelingen	Red. og ber.avd.	Sivilavdelingen	Utlendingsavd.
TH 22 24 51 01	TH 22 24 51 19	TH 22 24 54 21	TH 22 24 55 11	TH 22 24 53 98	TH 22 24 56 01	TH 22 24 52 19	TH 22 24 54 21	TH 22 24 54 01	TH 22 24 52 81
Faks 22 24 95 33	Faks 22 24 95 34	Faks 22 24 27 24	Faks 22 24 95 31	Faks 22 24 27 25	Faks 22 24 95 39	Faks 22 24 95 30	Faks 22 24 27 24	Faks 22 24 27 24	Faks 22 24 52 89

samt innsatte, pasienter e. l. som deltar i arbeidsvirksomhet i fengselsvesenets anstalter, i helseinstitusjoner e. l.».

Skl § 2-1 nr 3 har en tilsvarende definisjon av begrepet «arbeidstaker».

Det klare utgangspunktet er at studenter i studiesituasjonen ikke utfører «arbeid eller verv» i noen «arbeidsgivers tjeneste». Praksisordninger reiser imidlertid spørsmål om studenter skal anses for arbeidstakere i praksisperioden, selv om de ikke generelt omfattes av yrkesskadeforsikringsloven eller skadeserstatningslovens regler om arbeidsgiveransvar. Loven krever ikke at det foreligger ansettelsesforhold eller at arbeidet er lønnet. Avgjørende for om studenten må anses som «arbeidstaker», er hvilke oppgaver studenten har under praksisperioden. Studenter som deltar i det daglige arbeidet på praksisplassen og utfører tilnærmet de samme arbeidsoppgavene som virksomhetens ansatte, er utvilsomt arbeidstakere slik yrkesskadeforsikringsloven og skadeserstatningsloven bruker ordet. Det må trekkes en grense blant annet mot studenter som bare er observatører - for eksempel vil studenter som får omvisning på en arbeidsplass ikke være «arbeidstakere» i lovens forstand - men henvendelsen i saken her gir ikke grunn til å gå nærmere inn på denne grensedragningen.

3 Det neste spørsmålet blir hvem som må anses som «arbeidsgiver»; undervisningsinstitusjonen studentene er knyttet til, eller virksomheten der de er utplassert i praksisperioden. Begrepet «arbeidsgiver» er i yforsl § 2 bokstav a definert som «det offentlige og enhver annen som i eller utenfor ervervsvirksomhet har noen i sin tjeneste». Definisjonen av arbeidsgiver er den samme som i skadeserstatningsloven § 2-1 nr 2 (arbeidsgiveransvaret), jf Ot prp nr 44 (1988-89) s 48-49.

Ved anvendelsen av skl § 2-1 nr 2 i tilfeller der arbeidstakeren har tilknytning til mer enn én mulig arbeidsgiver, har rettspraksis ved plassering av arbeidsgiveransvaret bl a lagt vekt på hvem som har mulighet til instruksjon, kontroll og tilsyn med det arbeidet som utføres, jf f eks Nygaard, Skade og ansvar, 4 utgåve 1992 s 236 flg. Dette tilsier at det er virksomheten der studenten er utplassert, som er «arbeidsgiver». Det har også vært lagt vekt på hvem som har nytte av arbeidsinnsatsen. Lovavdelingen har i tråd med dette antatt at det ved arbeidstrening som

ledd i attføring eller arbeidsmarkedsetatstilbud er bedriften der arbeidet utføres, som er arbeidsgiver etter yrkesskedeforsikringsloven, jf uttalelse 19 februar 1991 (jnr 2823/90 E). Likeledes er det lagt til grunn at det er praksisplassen som er arbeidsgiver etter yrkesskedeforsikringsloven for elever under yrkespraksis, jf uttalelse 19 februar 1991 (jnr 3149/90 E). Mye taler derfor for at det som utgangspunkt er virksomheten der studenten er utplassert, som er å regne som arbeidsgiver i forhold til yrkesskedeforsikringsloven og skadeserstatningsloven. Det må imidlertid foretas en konkret vurdering av de forskjellige hensyn som gjør seg gjeldende.

KUF nevner i brevet hit to forskjellige tilfeller, jf s 2-3. Når det gjelder det første tilfellet, der praksisveilederen er tilsatt ved virksomheten der praksisarbeidet utføres, kan vi ikke slik saken er forelagt oss, se noen grunn til å fravike utgangspunktet om at det er virksomheten som er arbeidsgiver - både i forhold til yrkesskedeforsikringsloven og skadeserstatningsloven.

I det andre tilfellet, der praksisveilederen («øvingslæreren») både er tilsatt ved arbeidsplassen der praksisen gjennomføres og ved utdanningsinstitusjonen, er det noe mer usikkert hvem som må regnes som arbeidsgiver. Instruksjons- kontroll- og tilsynsmuligheten vil ikke gi like stor veiledning ettersom disse funksjonene et stykke på vei ivaretas av en praksisveileder som har tilknytning til både praksisplassen og utdanningsinstitusjonen.

De øvrige forholdene på arbeidsplassen som er bestemmende for hvilke farer studenten utsettes for og hvilken risiko det er for at studenten volder skade, er det imidlertid hovedsakelig arbeidsplassen som har herredømme over. Vi sikter da til slikt som arbeidets art, tidsfrister, lokalenes og utstyrets beskaffenhet, alminnelige sikkerhetstiltak, generelle stillingsinstrukser etc. Muligheten til å påvirke de farene studenten utsettes for i arbeidet, og den fare studenten utsetter tredjemenn for som ledd i arbeidet, taler for at arbeidsplassen er arbeidsgiver. Dessuten vil det være arbeidsplassen hvor praksisarbeidet utføres, som har nytte av studentens arbeidsinnsats. Ut fra de opplysningene som er lagt frem for oss, antar vi at det også i disse tilfellene er arbeidsplassen som må regnes

som arbeidsgiver ved anvendelsen av yrkesskedeforsikringsloven og skadeserstatningsloven.

Etter fullmakt

Tone Ofstad
lovråd giver

Knut Erik Sæther
førstekonsulent

Saksbehandler, innvalgstelefon
Camilla Fagerholt / 22 24 77 51

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

YRKESKADFORSIKRING OG ARBEIDSGIVERANSVAR FOR STUDENTER I PRAKSIS

Vi viser til telefonsamtale med Knut Erik Sæther 15. juli 1998 vedrørende forståelsen av begrepet "arbeidsgiver" i yrkesskedeforsikringsloven av 16. juni 1989 nr 65 (yforsl) § 2 litra a og skadeserstatningsloven av 13. juni 1969 nr 26 (skl) § 2-1 nr 2.

I forbindelse med en konkret sak har det oppstått spørsmål om studenter i praksis faller inn under yforsl. § 2 og skl § 2-1. Vi ber med dette om en uttalelse fra Lovavdelingen om studenter i praksis faller inn under arbeidstakerbegrepet i de to nevnte bestemmelsene og om hvem som eventuelt er å regne som arbeidsgiver.

I forarbeidene til yforsl. – NOU 1998:6 s 85 - slås det fast at de sentrale begrepene arbeidstaker og -giver må gis det samme innhold som i skl. § 2-1.

Er studenter å regne som arbeidstakere i yforsl. § 2 litra b og skl. § 2-1 nr 3's forstand?

Yforsl. § 2 litra b og skl § 2-1 nr 3 definerer "arbeidstaker". Med arbeidstaker menes "enhver som gjør arbeid eller utfører verv i arbeidsgiverens tjeneste, herunder ombudsmann i offentlig virksomhet, befal og menige under militærtjeneste og andre under pålagt tjenestegjøring for det offentlige, samt innsatte, pasienter e l. som deltar i arbeidsvirksomheter i fengselsvesenets anstalter, i helseinstitusjoner e l."

I utgangspunktet gjør ikke studenter arbeid eller utfører verv i arbeidsgivers tjeneste, og faller derfor utenfor begrepet arbeidstaker. Studenter er heller ikke medregnet i 2. punktum hvor de som i utgangspunktet ikke naturlig faller inn under begrepet er oppregnet (i motsetning til folketrygdens bestemmelser om yrkesskader).

Et sentralt spørsmål blir da om studenter i praksis faller inn under "gjør arbeid". Loven definerer ikke nærmere vilkårene for når man kan sies å gjøre arbeid i lovens forstand. Rent språklig vil det ikke være noe i veien for å anse studentenes innsats på praksisplassen som et arbeid i de tilfeller hvor studentene går inn i det daglige arbeidet på praksisplassen og utfører tilnærmet det samme arbeid som bedriftens ordinære tilsatte. Opplæring er et vesentlig siktemål med praksisperioden, og dette skjer ved at studenten under særskilt veiledning utfører arbeidsoppgaver i den tid den er i praksis. Loven stiller ikke krav til at arbeidet skal være lønnet.

Hensyn som ligger bak bestemmelsene taler for at studenter i praksis er omfattet av arbeidstakerbegrepet. Studentene i praksis har samme risiko for å pådra seg yrkesskade som vanlige arbeidstakere. Det vil derfor være rimelig at de har den samme forsikringsdekningen som vanlige arbeidstakere. Muligheten for å volde skade og opptre som skadevolder under utførelsen av arbeidet er stort sett den samme for studentene i praksis som for ordinære arbeidstakere.

Professor Jakhelln skrev i en rapport om bedriftsinterne videreutdanninger i sykepleie, utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, at studenter i praksis kan betraktes som arbeidstakere i relasjon til arbeidsmiljøloven dersom de utfører arbeid utover det som følger av og er begrenset til selve opplæringen. Kopi av Jakhellns uttalelse følger vedlagt.

Departementet antar etter en samlet vurdering av det ovennevnte at studenter i praksis faller inn under arbeidstakerbegrepet i yforsl. § 2 litra b og skl § 2-1 nr 3.

Hvem er å regne som arbeidsgiver i yforsl. § 2 litra a og skl. § 2-1 nr 2?

Yforsl. § 2 litra a og skl § 2-1 nr 2 definerer arbeidsgiver: "Med arbeidsgiver menes her det offentlige og enhver annen som i eller utenfor ervervsvirksomhet har noen i tjeneste".

I lærerutdanningene er øvingslærerne tilsatt i ordinære stillinger på praksisstedet (på skole eller i barnehage) og er deltidstilsatt på høghskolen som øvingslærer. I de øvrige utdanningene er veileder ansatt ved arbeidsplassen der praksisen gjennomføres. Det er mulig at løsningen for hvem som er å regne som arbeidsgiver for studenten blir ulik for disse gruppene.

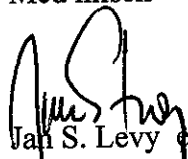
I de tilfeller hvor praksisveilederen kun er tilsatt ved arbeidsplassen hvor praksisen gjennomføres, og ikke ved høghskolen, vil den som har "noen i tjeneste" være virksomheten der arbeidet utføres. Det er virksomheten som er nærmest til å hindre skader/ulykker og det er denne som mottar arbeidsytelsen. Høyesterett har lagt vekt på momenter som instruksjon, kontroll og tilsyn når man skal avgjøre hvem som er å anse som arbeidsgiver. Dette taler for at det er praksisstedet som må regnes som arbeidsgiver. Videre er det et argument at selv om opplæring er et vesentlig siktemål for praksisperioden, må man likevel kunne si at selve arbeidet også utføres i den aktuelle bedrifts interesse - de mottar en arbeidsytelse. Et tilleggsargument kan være hvem tredjemann vil identifisere studenten som arbeidstaker med når det er snakk om eventuelt ansvar etter skl. § 2-1. Eks. En sykepleierstudent volder skade på en pasient. Det mest nærliggende for pasienten vil trolig være å regne studenten som en del av sykehuset, og pasienten vil eventuelt kreve erstatning fra sykehuset som arbeidsgiver.

For lærer utdanningene blir dette mer komplisert. Øvingslæreren har sin fulle stilling ved arbeidsplassen der praksisen gjennomføres og er i tillegg tilsatt ved høghskolen som øvingslærer i deltidstilling. Det vil være øvingslæreren som har hovedansvaret for instruksjon, kontroll og tilsyn med studenten. På den andre siden er det praksisstedet som i hovedsak har ansvaret for tryggheten på arbeidsplassen, der studenten utfører sitt arbeid, og som dermed er med på å bestemme farebildet. De øvrige tilsatte ved praksisstedet vil også ha noe ansvar for opplæringen og oppfølgingen av studenten. Videre kan det hevdes at det er arbeidsplassen som mottar arbeidsytelsen, og det er arbeidsplassen som har ansvaret for at skolens elever får betryggende opplæring.

Etter en samlet vurdering antar departementet at det er virksomheten der arbeidet utføres som er arbeidsgiver i yforsl. og skl. forstand.

Som nevnt innledningsvis ønsker departementet Lovavdelingens vurdering av saken.

Med hilsen

Jan S. Levy e.f.
ekspedisjonssjef

Anders Trodal
byråsjef

Vedlegg